

КОМПЛЕКТ НА СТУДЕНТА
ФХН
СПЕЦИАЛНОСТ “ТЕОЛОГИЯ”

ДИСЦИПЛИНА “БОГОСЛУЖЕНИЕ”

І. К О Н С П Е К Т

- 1.Общо понятие за богослужение. Характер, метод, цел и полза от изучаването на дисциплината.
2. Отношение на християнското богослужение към старозаветното.
3. Установяване на християнското богослужение от Господ Иисус Христос и апостолите.
4. Догматически (вероучителни) истини и богослужение.
5. Главни съставни части на православното християнско богослужение.
 - 5.1. Словото Божие.
 - 5.2. Проповедта.
 - 5.3. Песнопенията.
 - 5.4. Молитвата.
6. Обреди, символични действия и свещенодействия, свързани с православното богослужение: благословение, прекръстване, коленичене, стоене, седене, навеждане на глава, поклон, обръщане на изток, поръсване със светена вода, помазване с елей, осеняване със светилник, кръст или със Св. Евангелие, почитане и поклонение пред свети мощи.
7. Православен храм – главни съставни части и символика.
 - 7.1. Св. Олтар – принадлежности и символика.
 - 7.2. Централна част (кораб).
 - 7.3. Притвор.
8. Икони, свещи и осветление, кадене с тамян, кадилница, камбани.
9. Свещени съсъди и покровци – предназначение и символика.
10. Богослужебни одежди – произход, предназначение и символика.
 - 10.1. Дяконски богослужебни одежди.
 - 10.2. Свещенически богослужебни одежди.
 - 10.3. Епископски богослужебни одежди.
11. Богослужебни книги.
 - 11.1. Делене на богослужебните книги.

- 11.1.1. Свещено-богослужебни.
- 11.1.2. Църковно-богослужебни.
- 11.2. Наименования на богослужебните книги.
- 11.3. Придобиване на практически умения за ползване на богослужебните книги при извършване на съответните богослужебни последования.
- 12. Църковният типик (устав) като част от Преданието на Църквата и като църковно-богослужебна книга. Придобиване на практически умения за ползването на Типика.
- 13. Празници на Св. Църква.
 - 13.1. Подвижни годишни празници.
 - 13.1.1. Предпасхални празници.
 - 13.1.2. Великден и следпасхален период.
 - 13.2. Неподвижни годишни празници.
 - 13.2.1. Господски празници.
 - 13.2.2. Богородични празници.
 - 13.2.3. Светийски празници.
- 14. Пост, постни дни и постни периоди.
- 15. Свети Тайнства в Православната църква.
 - 15.1. Кръщение.
 - 15.2. Миропомазване.
 - 15.3. Покаяние (Изповед).
 - 15.4. Евхаристия (Причащение).
 - 15.5. Елеосвещение (Маслосвет).
 - 15.6. Брак (Венчание).
 - 15.7. Свещенство.
- 16. Света Литургия.
 - 16.1. Определение и същност на Светата Литургия.
 - 16.2. Време и място за извършване на Светата Литургия.
 - 16.3. Извършители на Светата Литургия и подготовката им за нейното извършване.
 - 16.4. Съсъди, принадлежности и вещества, необходими за извършване на Светата Литургия.
 - 16.5. Главни съставни части на Светата Литургия.
 - 16.5.1. Проскомидия.
 - 16.5.2. Литургия на оглашените.
 - 16.5. Литургия на верните.
 - 16.6. Кратки сведения за четирите вида литургии, които са в употреба в Православната църква днес.
 - 16.6.1. Света Златоустова литургия
 - 16.6.2. Света Василиева литургия.
 - 16.6.3. Преждеосвещена Света литургия.
 - 16.6.4. Литургия на св. Иаков.
- 17. Богослужебни последования от ежедневния богослужебен кръг.
 - 17.1. Вечерня – време на извършване, основни идеи, последование.
 - 17.2. Утренья – време на извършване, основни идеи, последование.
 - 17.3. Усвояване на практически умения за ползването на богослужебните книги при предварителна подготовка за извършване на вечерня и утренья.
- 18. Обреди и треби от частен характер.
 - 18.1. Водосвет.
 - 18.2. Опело на покойник.
 - 18.3. Пострижение в монашество.

- 18.4. Последования и молебени при различни случаи.
- 18.4.1. Молебени и молитви против болести.
- 18.4.2. Молебени и молитви при беди и нещастия.
- 18.4.3. Молитви за успех и благополучие.
- 18.4.4. Молитви за благославяне на плодове, храни и вещи.
- 18.4.5. Молитви за освещаване на икони, църковни утвари, одежди.
- 18.4.6. Последования за присъединяване на инославни и друговеци към Православната църква.

19. Материали и ресурси по православно богослужение в Интернет.

II. Литература

1. **Часослов.** София, 2006.
2. Кратък осмогласник и Божествена литургия. София, 2005.
3. Обширен възкресник с полиелеи, величания и подобни. София, 2000.
4. Триод и Пентикостар. Песнопения от Великопостното и Пасхалното богослужение. София, 2000.
5. **Богоев, М.** Учебник по източно-църковно пеене за духовните семинарии. София, 1940 (фототипно изд. - София, 1992).
6. Нашата вяра. София, 1967.
7. **Коев, Т., Киров, Д.** Кратка богословска енциклопедия. София, 1993.
8. **Чифлянов, Бл.** Литургика. София, 1995.
9. **Авксентий, архимандрит.** Литургика, Пловдив, 2005.
10. Типик или църковен устав. Синодално издателство. София, 1980.
11. **Димитров, Д.** Бележки върху месецословната част на Типика на Константин Протопсалт (по църковнославянския му превод). - В сборник-материали от Международната научна конференция "Развитие на икономиката и обществото на основата на знанието", проведена в Стара Загора на 4-5 юни 2009 г. Стара Загора, 2010.
12. **Димитров, Д.** Богослуженият език и неговата разбираемост. История и съвременни проблеми. – Християнство и култура, № 4 (16), 2005.
13. **Димитров, Д.** Мястото на типика на свещ. Иван Нейчев в литургичната традиция в България през XX век. – В: Наука и общество. Научни трудове. Т. IV, Ч. I. Кърджали, 2010.
14. **Димитров, Д.** Типикът на Константин Протопсалт и неговият църковнославянски превод. – В: Българската наука и Европейското изследователско пространство (Сборник научни трудове, представени на Международната научна конференция, проведена в Стара Загора на 5-6 юни 2008 г.). - http://www.sustz.com/Proceeding08/Papers/THEOLOGICAL%20STUDIES/Dimitrov_Dimitar.pdf
15. Псалтикийна Литургия. Респринтно издание на Зографския манастир с допълнения. 2011.

III. Форми на самостоятелна работа

1. Разработване на курсова работа по предварително зададена тема от теоретичната част на учебната програма.
2. Участие в църковни служби в реално богослужебно време.
3. Индивидуални консултации.
4. Сърфиране в православни сайтове, съдържащи материали по дисциплината.

Критерии за оценяване на самостоятелна работа

Първо равнище – изготвяне по "готова схема" – **Среден /3/;**

Второ равнище – изготвяне по аналогия на даваните образци или ситуации – **Добър /4/;**

Трето равнище – изготвяне чрез преобразуване на овладяните способности и извеждане на свой извод–
Мн. добър /5/;

Четвърто равнище – предлагане на оригинална теза и извод– **Отличен /6/.**

IV. Семестриален контрол

V. Условия за допускане до изпитна процедура (вид, присъствие, форми на контрол в процеса на изучаване на учебната дисциплина)

1. Посещаемост на семинарните упражнения (минимум 40% от часовете).
2. Изпълнение на формите на самостоятелна работа.

VI. Изпитна процедура /схема/компоненти, процедура на изпита/

1. Прослушване от преподавателя на определените за заучаване наизуст богослужебни текстове и молитви.
2. Писмена разработка на три въпроса от изпитната програма, определени чрез теглене на изпитен билет. Устно събеседване за дооформяне на оценката.
3. Практическа част на изпита – проверяване и оценяване на практическите умения при ползване на богослужебните книги за извършване на църковните служби от денонощния богослужебен кръг за съответния неделен ден, Господски, Богородичен или светийски празник.

VII. Критерии за оценяване знанията, уменията и компетентностите на студентите, на оформяне на изпитната оценка, на присъждане на кредити.

Главен критерий при оценяването на студентите е нивото на познаване на теоретичния материал, зададен от изпитната програма и неговото осмисляне и прилагане в богослужебно-практически аспект. При колебание между две степени от шестобалната система се взема предвид представянето на студента при устното събеседване, както и двата задължителни за допускане до изпит елемента.

Въз основа на успешно положен изпит и текущ контрол на студента се присъжда 3 кредита.